

wereldtentoonstelling? De vraag is moeilijk, omdat de opvattingen omtrent die eischen uiteenloopen. Doch de vraag mag niettemin gesteld worden door hen, die ten naastenbij de krachten en mogelijkheden kennen, die in ons land schuilen en het paviljoen der landgenooten zonder laakbaar chauvinisme, toch eenigszins bezien met de gevoelens die men voor zijn eigen huis behoort te hebben.

Allereerst het gebouw. Op een afstand gezien heeft het de verdienste zich goed aan te sluiten bij den dichtbij gelegen vleugel van het nieuwe Trocadéro. De moeilijkheden van het glooiende terrein en de vorm van het beschikbare oppervlak lijken met helder en klaar inzicht onder oogen te zijn gezien. Ook de verbinding der verdiepingen en de aandacht, gegeven aan het leiden van den bezoekersstroom in een bepaalde richting, zijn qualiteiten, die aandacht trekken. De architect heeft daarmee bewezen, dat hij aan de tijdelijkheid van het gebouw (een tent) nadruk heeft willen geven. Hij heeft niet het durende en blijvende geaccentueerd (wat België en Duitschland b.v. in hooge mate hebben gedaan), maar zich het tentoonstellingskarakter ingeprent, wat zijn goed recht is. Doch daarmee is nog niets gezegd over den inhoud van het gebouw, n.l. het tentoongestelde, noch over de wijze waarop die inhoud wordt getoond. Inhoud en laten zien van inhoud kan men niet los denken van de architectuur. Deze heeft daar invloed op, omdat ze als hoofd-vorm, als moeder-vorm, hoe tijdelijk ook begrepen, de zich aan haar toevertrouwende vormen in zich moet opnemen, althans tegen zich aan moet vleien en tot hun recht doen komen. Dit is veel gevraagd, omdat de vertegenwoordiging van een land ook recht moet doen aan in dat land levende tegenstellingen, aan een verscheidenheid van niet altijd elkander verdragende vormen. De zakelijkheid van het dienen houdt niet op bij het regelen van het verkeer der bezoekers noch bij het besef van de tijdelijkheid der tentoonstelling. En toch schijnt, vermoedelijk onbewust, maar niettemin logisch volgende uit de architectonische houding, de bepaling van den architectonischen hoofdvorm al te veel aan haar eigen begrensde functie te hebben gedacht en geofferd. Na herhaalde bezoeken is het schrijver dezes niet mogen gelukken over een gevoel van teleurstelling heen te komen, dat niet beter kan worden aangeduid dan met het woord armoede, schraalte, leegte en zelfgenoegzaamheid. Hier en daar — de photo's bewijzen het — wekt de groote gematteerde glaswand, indien daar niet veel aan werd toegevoegd en een enkel hekwerkje zijn sierlijke arabesken daartegen speelde, een indruk van schoonheid. Doch deze zeer belangrijke hoofdwand — belangrijk omdat hij, door de afwijzing van bovenlicht, is ontstaan als de voornaamste lichtbron voor de ruimte en tevens de aan den hoofdweg gelegen ruimte-begrenzing vormt, deze hoofdwand overheerscht met zijn zakelijk en technisch karakter toch dermate, dat hij onevenredig veel aandacht vraagt in de ruimte, ten koste van het tentoongestelde en onevenredig veel licht doorlaat,